مَغْفِرَةٌ وَّرِزْقٌ كَرِيْمٌ ﴿٧٤﴾

مومنان به حقیقت ایشان راست آمرزش و روزی نیك (٧٤) .

وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا مِنْ بَعْدُ وَهَاجَرُوْا وَجٰهَدُوْا مَعَكُمْ فَاُولٰٓئِكَ
مِنْكُمْ ۚ وَاُولُوا الْاَرْحَامِ بَعْضُهُمْ اَوْلٰى بِبَعْضٍ فِيْ كِتٰبِ اللّٰهِ ۗ
اِنَّ اللّٰهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيْمٌ ﴿٧٥﴾

وآنانکه ایمان آوردند پس ازین وهجرت نمودند وجهادکردند همراه شمااین گروه نیزازشماست وخویشاوندان بعض ایشان نزدیك تراند به بعضی درحکم خدا[1] هرآئینه خدا بهمه چیز داناست (٧٥) .

سُوْرَةُ التَّوْبَةِ

سوره توبه مدنی است وآن یك صدوبیست ونه آیت وشانزده رکوع است

بَرَآءَةٌ مِّنَ اللّٰهِ وَرَسُوْلِهٖٓ اِلَى الَّذِيْنَ عٰهَدْتُّمْ مِّنَ الْمُشْرِكِيْنَ ﴿١﴾

قطع معامله است ازجانب خدا و رسول او از آنانکه عهد بسته بودید بایشان از مشرکان[2] (١) .

فَسِيْحُوْا فِي الْاَرْضِ اَرْبَعَةَ اَشْهُرٍ وَّاعْلَمُوْٓا اَنَّكُمْ غَيْرُ مُعْجِزِي اللّٰهِ ۙ
وَاَنَّ اللّٰهَ مُخْزِي الْكٰفِرِيْنَ ﴿٢﴾

پس سیرکنیدای مشرکان درزمین چهار ماه وبدانید که شما عاجز کنندهٔ خدا نه باشید وبدانید آنکه خدارسواکنندهٔ کافران است (٢) .

وَاَذَانٌ مِّنَ اللّٰهِ وَرَسُوْلِهٖٓ اِلَى النَّاسِ يَوْمَ الْحَجِّ الْاَكْبَرِ اَنَّ
اللّٰهَ بَرِيْٓءٌ مِّنَ الْمُشْرِكِيْنَ ۙ وَرَسُوْلُهٗ ۚ فَاِنْ تُبْتُمْ فَهُوَ خَيْرٌ

وخبر رسانید نست ازجانب خدا و رسول او بسوی مردمان روزحج بزرگ که خدا بیزاراست از مشرکان ورسول اونیز

(١) یعنی صله وتوارث میان اهل قرابت که اصحاب فروض وعصبات اند لازم است والله اعلم .

(٢) مترجم‌گویدسال نهم حضرت پیغامبرصلی الله علیه وسلم علی مرتضیٰ را در موسم حج فرستاد تاعهود مشرکان را براندازد الّاچهار ماه ایشان را فرصت داد تادر امر خود تأمل کنند مگردوفرقه بنی ضمره و بنو کنانه که خیانت درعهد نکرده بودند پس خدای تعالی عهد ایشانرا تامیعاد آن مقرر داشت وتا ندا کند که بعد ازین هیچ مشرك بحج نیاید وهیچ برهنه طواف کعبه نکند واوائل سوره برأة برایشان برخواند والله اعلم .

لَكُمْ ۚ وَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَاعْلَمُوٓا أَنَّكُمْ غَيْرُ مُعْجِزِي اللّٰهِ ۗ وَبَشِّرِ
الَّذِينَ كَفَرُوا بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٣﴾

بیزاراست پس اگر توبه کنید آن بهتر باشدشمارا واگر روی بگردانید پس بدانید که شما عاجز کننده خدانه اید وخبرده کافران را به عذاب درد دهنده (٣) .

إِلَّا الَّذِينَ عٰهَدْتُّمْ مِّنَ الْمُشْرِكِينَ ثُمَّ لَمْ يَنْقُصُوكُمْ
شَيْئًا وَّلَمْ يُظٰهِرُوا عَلَيْكُمْ أَحَدًا فَأَتِمُّوٓا إِلَيْهِمْ عَهْدَهُمْ
إِلٰى مُدَّتِهِمْ ۚ إِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ ﴿٤﴾

مگر آنانکه بایشان عهد بسته بودید ازمشرکان بازکمی نه کردند باشما درچیزی ومدد ندادند برشما کسی را پس بوفا رسانید بسوی ایشان عهدایشان را تامدت ایشان هرآئینه خدا دوست می دارد پرهیزگاران را(٤) .

فَإِذَا انْسَلَخَ الْأَشْهُرُ الْحُرُمُ فَاقْتُلُوا الْمُشْرِكِينَ حَيْثُ
وَجَدْتُّمُوهُمْ وَخُذُوهُمْ وَاحْصُرُوهُمْ وَاقْعُدُوا
لَهُمْ كُلَّ مَرْصَدٍ ۚ فَإِنْ تَابُوا وَأَقَامُوا الصَّلٰوةَ وَ
اٰتَوُا الزَّكٰوةَ فَخَلُّوا سَبِيلَهُمْ ۚ إِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٥﴾

پس چون آخر شوند ماه های حرام[1] بکشید مشرکان را هرجاکه بیابید وبگیریدایشان را وبند کنید ایشان را وبنشنید برای ایشان بهرکمین‌گاه پس اگر توبه کنند وبرپادارند نمازرا وبدهند زکوٰة را پس بگذارید راهِ ایشان را هرآئینه خدا آمرزنده مهربان است (٥) .

وَإِنْ أَحَدٌ مِّنَ الْمُشْرِكِينَ اسْتَجَارَكَ فَأَجِرْهُ حَتّٰى يَسْمَعَ
كَلٰمَ اللّٰهِ ثُمَّ أَبْلِغْهُ مَأْمَنَهُ ۚ ذٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ
لَّا يَعْلَمُونَ ﴿٦﴾

واگر کسی ازمشرکان طلب امان کند ازتوامان بده اورا تابشنود قرآن بازبرسان اورا بجای ایمنی وی واین بسبب آنست که ایشان گروهی هستند که نمیدانند[2] (٦) .

---

(١) یعنی آن چهارماه که ایشان را فرصت داده بودند .

(٢) مترجم گوید آنحضرت صلی الله علیه وسلم باکفار قریش صلح کرده بودند وایشان درمقام عذرآمده برکشتن حلفای آنحضرت اعانت نمودند واین صورت سبب فتح مکه شد خدای تعالی برای ترغیب برغزوهٔ فتح آیات فرستاد .

كَيْفَ يَكُوْنُ لِلْمُشْرِكِيْنَ عَهْدٌ عِنْدَ اللّٰهِ وَعِنْدَ رَسُوْلِهٖٓ
اِلَّا الَّذِيْنَ عٰهَدْتُّمْ عِنْدَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ ۚ فَمَا اسْتَقَامُوْا
لَكُمْ فَاسْتَقِيْمُوْا لَهُمْ ؕ اِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِيْنَ ۝٧

چگو نه بود مشرکان را عهدنزدیك خدا ونزدیك رسول او إلا آنانکه عهد بسته بودید بایشان نزدیك مسجد حرام[1] پس مادام که برعهد ثابت باشند برای شما، نیز ثابت باشید شمابرای ایشان هرآئینه خدا دوست میدارد پرهیزگاران را (۷) .

كَيْفَ وَاِنْ يَّظْهَرُوْا عَلَيْكُمْ لَا يَرْقُبُوْا فِيْكُمْ اِلًّا وَّلَا ذِمَّةً ؕ
يُرْضُوْنَكُمْ بِاَفْوَاهِهِمْ وَتَاْبٰى قُلُوْبُهُمْ ۚ وَاَكْثَرُهُمْ
فٰسِقُوْنَ ۝٨

چگونه بُودمشرکان را عهد و اگر غالب آیند برشما نگاه ندارند درباب شماحق خویشی را و نه عهد را رضامند می سازند شمارا بدهنهای خویش وقبول نمی کنددلهای ایشان و بیشترین ایشان فاسقانند (۸) .

اِشْتَرَوْا بِاٰيٰتِ اللّٰهِ ثَمَنًا قَلِيْلًا فَصَدُّوْا عَنْ سَبِيْلِهٖ ؕ
اِنَّهُمْ سَآءَ مَا كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ۝٩

خرید کردند بآیت های خدابهای اندك[2] پس بازداشتند مردمان را ازراه خدا هرآئینه بدکاری ست که ایشان می کردند (۹) .

لَا يَرْقُبُوْنَ فِيْ مُؤْمِنٍ اِلًّا وَّلَا ذِمَّةً ؕ وَاُولٰٓئِكَ
هُمُ الْمُعْتَدُوْنَ ۝١٠

نگاه نمی دارند درباره هیچ مسلمانی حق خویشی را و نه عهدرا وآن جماعت ایشانند از حددر گذشتگان (۱۰) .

فَاِنْ تَابُوْا وَاَقَامُوا الصَّلٰوةَ وَاٰتَوُا الزَّكٰوةَ فَاِخْوَانُكُمْ فِى
الدِّيْنِ ؕ وَنُفَصِّلُ الْاٰيٰتِ لِقَوْمٍ يَّعْلَمُوْنَ ۝١١

پس اگر توبه کنند وبرپادارندنمازرا وبدهند زکوٰة را پس ایشان برادران شمااند دردین وواضح می سازیم آیات را برای گروهی که می دانند (۱۱) .

وَاِنْ نَّكَثُوْٓا اَيْمَانَهُمْ مِّنْۢ بَعْدِ عَهْدِهِمْ
وَطَعَنُوْا فِىْ دِيْنِكُمْ فَقَاتِلُوْٓا اَئِمَّةَ الْكُفْرِ ۙ

و اگر بشکنند سوگندان خویش را پس ازعهد بستن خویش وطعنه زنند دردین شما پس کارزار کنید باپیشوایان کفر

(۱) یعنی قریش که درحدیبیه بایشان صلح واقع شده بود .
(۲) یعنی تابع شهوات نفس شدند ایمانراترك کردند .

إِنَّهُمْ لَآ أَيْمَانَ لَهُمْ لَعَلَّهُمْ يَنتَهُونَ ﴿١٢﴾

هرآئینه سوگند نیست ایشان را، بُوَد که
ایشان بازمانند (١٢) .

أَلَا تُقَاتِلُونَ قَوْمًا نَّكَثُوٓا أَيْمَانَهُمْ وَهَمُّوا
بِإِخْرَاجِ الرَّسُولِ وَهُم بَدَءُوكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ ۚ
أَتَخْشَوْنَهُمْ ۚ فَاللَّهُ أَحَقُّ أَن تَخْشَوْهُ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ ﴿١٣﴾

آیاجنگ نمی کنید با گروهی که شکستند
سوگندان خویش را وقصد کردند
جلاوطن ساختن پیغامبررا وایشان
ابتداکردند نقض عهد باشما اول مرتبه
آیامی ترسید ازایشان پس خدا سزاوار
تراست بآنکه بترسید از وی اگر
مسلمانید (١٣) .

قَاتِلُوهُمْ يُعَذِّبْهُمُ اللَّهُ بِأَيْدِيكُمْ وَيُخْزِهِمْ وَيَنصُرْكُمْ عَلَيْهِمْ
وَيَشْفِ صُدُورَ قَوْمٍ مُّؤْمِنِينَ ﴿١٤﴾

جنگ کنید بایشان تاعذاب کند ایشان را
خدابدستهای شما ورسواسازدایشان را
وفتح دهدشمارا برایشان و شفابخشد
سینه های‌گروه مسلمان را (١٤) .

وَيُذْهِبْ غَيْظَ قُلُوبِهِمْ ۗ وَيَتُوبُ اللَّهُ عَلَىٰ مَن يَشَآءُ ۗ وَاللَّهُ
عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿١٥﴾

ودورکند اندوه دلهای ایشان را وبرحمت
باز گردد برهرکه خواهد وخدا دانای
استوار کار است (١٥) .

أَمْ حَسِبْتُمْ أَن تُتْرَكُوا وَلَمَّا يَعْلَمِ اللَّهُ الَّذِينَ جَاهَدُوا مِنكُمْ
وَلَمْ يَتَّخِذُوا مِن دُونِ اللَّهِ وَلَا رَسُولِهِ وَلَا الْمُؤْمِنِينَ وَلِيجَةً ۚ
وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٦﴾

آیاگمان کردید که‌گذاشته شوید[1] وهنوز
متمیز نه ساخته است خدا آنان را که
جهاد کرده اند از شماونه گرفته اند
بجزخدا وبجزپیغامبر او وبجز مومنان
هیچ دوست پنهانی وخدا داناست بآنچه
می کنید (١٦) .

مَا كَانَ لِلْمُشْرِكِينَ أَن يَعْمُرُوا مَسَاجِدَ اللَّهِ شَاهِدِينَ عَلَىٰٓ
أَنفُسِهِم بِالْكُفْرِ ۚ أُولَٰٓئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ وَفِي النَّارِ هُمْ
خَالِدُونَ ﴿١٧﴾

روانباشد مشرکان را که آباد سازند
مسجد های خدارا اعتراف کرده برخود به
کفر آن جماعت باطل شد عمل های
ایشان ودرآتش همیشه باشند

(١) یعنی تکلیف جهاد نشود .

گانند[۱] (۱۷) .

إِنَّمَا يَعْمُرُ مَسٰجِدَ اللّٰهِ مَنْ اٰمَنَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَاَقَامَ
الصَّلٰوةَ وَاٰتَى الزَّكٰوةَ وَلَمْ يَخْشَ اِلَّا اللّٰهَ فَعَسٰٓى اُولٰٓئِكَ اَنْ
يَّكُوْنُوْا مِنَ الْمُهْتَدِيْنَ ﴿١٨﴾

جزاین نیست که عمارت می کند مسجد های خدارا کسیکه ایمان آورده است بخدا وبروزآخر وبرپاداشته است نمازرا وداده است زکوٰة ونه ترسیده است مگرازخدا پس توقع است که این جماعت ازراه یافتگان باشند (۱۸) .

اَجَعَلْتُمْ سِقَايَةَ الْحَآجِّ وَعِمَارَةَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ كَمَنْ
اٰمَنَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَجٰهَدَ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ ؕ
لَا يَسْتَوٗنَ عِنْدَ اللّٰهِ ؕ وَاللّٰهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ
الظّٰلِمِيْنَ ﴿١٩﴾

آیاکردید آب نوشانیدن حاجیان را وآباد ساختن مسجد حرام را مانند عمل کسی که ایمان آورده است بخدا و روز آخر وجهاد کرده است درراه خدا برابرنیستند نزدِ خدا وخدا راه نمی نمایدگروه ستمگاران را (۱۹) .

اَلَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَهَاجَرُوْا وَجٰهَدُوْا فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ
بِاَمْوَالِهِمْ وَاَنْفُسِهِمْ ۙ اَعْظَمُ دَرَجَةً عِنْدَ اللّٰهِ ؕ وَاُولٰٓئِكَ
هُمُ الْفَآئِزُوْنَ ﴿٢٠﴾

وآنانکه ایمان آوردند وهجرت کردند وجهادنمودند در راه خدا باموال خویش وجان های خویش بزرگ تراند درمرتبه نزدِ خدا واین جماعت ایشانند مطلب یابان (۲۰) .

يُبَشِّرُهُمْ رَبُّهُمْ بِرَحْمَةٍ مِّنْهُ وَرِضْوَانٍ وَّجَنّٰتٍ لَّهُمْ فِيْهَا
نَعِيْمٌ مُّقِيْمٌ ۙ ﴿٢١﴾

مژده دهدایشان را پروردگار ایشان برحمت ازنزدیك خودوبخوشنودی وببوستانها که ایشان را درآنجانعمت دائم بُوَد (۲۱) .

خٰلِدِيْنَ فِيْهَآ اَبَدًا ؕ اِنَّ اللّٰهَ عِنْدَهٗٓ اَجْرٌ عَظِيْمٌ ﴿٢٢﴾

باشندگان آنجاهمیشه هرآئینه خدا نزدیك اوست مزد بزرگ (۲۲) .

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَا تَتَّخِذُوْٓا اٰبَآءَكُمْ وَاِخْوَانَكُمْ

ای[۲] مسلمانان دوست مگیرید پدران

(۱) مترجم‌گوید تعریض است به جواب مفاخرت قریش بعمارت مسجد حرام .

(۲) مترجم‌گوید بعد غزوه فتح درترغیب بر جهاد مشرکین واهل کتاب نازل شد .

أَوْلِيَآءَ إِنِ ٱسْتَحَبُّوا ٱلْكُفْرَ عَلَى ٱلْإِيمَٰنِ ۚ وَمَن يَتَوَلَّهُم مِّنكُمْ فَأُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلظَّٰلِمُونَ ﴿٢٣﴾

خودرا وبرادران خودرا اگراختيار كنند كفر را برايمان وهركه ازشمادوستى دارد بايشان آن جماعت ايشانند ستمگاران (٢٣) .

قُلْ إِن كَانَ ءَابَآؤُكُمْ وَأَبْنَآؤُكُمْ وَإِخْوَٰنُكُمْ وَأَزْوَٰجُكُمْ وَعَشِيرَتُكُمْ وَأَمْوَٰلٌ ٱقْتَرَفْتُمُوهَا وَتِجَٰرَةٌ تَخْشَوْنَ كَسَادَهَا وَمَسَٰكِنُ تَرْضَوْنَهَآ أَحَبَّ إِلَيْكُم مِّنَ ٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ وَجِهَادٍ فِى سَبِيلِهِۦ فَتَرَبَّصُوا۟ حَتَّىٰ يَأْتِىَ ٱللَّهُ بِأَمْرِهِۦ ۗ وَٱللَّهُ لَا يَهْدِى ٱلْقَوْمَ ٱلْفَٰسِقِينَ ﴿٢٤﴾

بگواگرهستند پدران شما وپسران شما وبرادران شما و زنان شما وخويشاوندان شما وآن مالهائى كه كسب كرده ايد آن را وتجارتى كه مى ترسيد از بى رواجى آن ومنزل هاكه پسندمى كنيد آن را دوست تر نزديك شما ازخدا ورسول او وازجهاد درراه او پس منتظر باشيد تاآنكه بيارد خدا عقوبتِ خود را وخداراه نمى نمايد گروه فاسقان را (٢٤) .

لَقَدْ نَصَرَكُمُ ٱللَّهُ فِى مَوَاطِنَ كَثِيرَةٍ ۙ وَيَوْمَ حُنَيْنٍ ۙ إِذْ أَعْجَبَتْكُمْ كَثْرَتُكُمْ فَلَمْ تُغْنِ عَنكُمْ شَيْـًٔا وَضَاقَتْ عَلَيْكُمُ ٱلْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ ثُمَّ وَلَّيْتُم مُّدْبِرِينَ ﴿٢٥﴾

هرآئينه[1] فتح دادشمارا خدا درجاهاى بسيار وروزحنين نيز چون به شگفت آورد شمارا بسيارى شما پس دفع نه كردآن بسيارى ازشما چيزى را وتنگ شدبرشما زمين باوجود فراخى آن پس بر گشتيد پشت داده (٢٥) .

ثُمَّ أَنزَلَ ٱللَّهُ سَكِينَتَهُۥ عَلَىٰ رَسُولِهِۦ وَعَلَى ٱلْمُؤْمِنِينَ وَأَنزَلَ جُنُودًا لَّمْ تَرَوْهَا وَعَذَّبَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ ۚ وَذَٰلِكَ جَزَآءُ ٱلْكَٰفِرِينَ ﴿٢٦﴾

بازفروفرستاد خداى تعالى تسكين خود را برپيغامبر خود و برمومنان وفروفرستاد لشكر هائى كه شما نه ديديدايشان را وعقوبت كرد كافران را واين ست جزاى كافران (٢٦) .

ثُمَّ يَتُوبُ ٱللَّهُ مِنۢ بَعْدِ ذَٰلِكَ عَلَىٰ مَن يَشَآءُ ۗ وَٱللَّهُ

بازبرحمت بازگردد خدا بعدازين برهركه

---

(١) مترجم گويد درغزوه حنين شكست گونه بمسلمين روداده بود بعد ازآن خداى تعالى نصرت دادوبجهت تذكير نعمت اين آيات فرستاد .

غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٢٧﴾

خواهد[١] وخداآمرزنده مهربان است (۲۷) .

يَٰٓأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوٓا إِنَّمَا الْمُشْرِكُونَ نَجَسٌ فَلَا يَقْرَبُوا
الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ بَعْدَ عَامِهِمْ هَٰذَا ۚ وَإِنْ خِفْتُمْ عَيْلَةً
فَسَوْفَ يُغْنِيكُمُ اللَّهُ مِن فَضْلِهِۦٓ إِن شَآءَ ۚ إِنَّ اللَّهَ
عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٢٨﴾

ای مسلمانان جزاین نیست که مشرکان پلیداند پس بایدکه نزدیك نشوند به مسجد حرام بعد ازین سال شان واگر می ترسید تنگدستی را[٢] پس توانگر خواهد ساخت شمارا خدا ازفضل خود اگر خواهد هرآئینه خدا دانای درست کارست[٣] (۲۸) .

قَٰتِلُوا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلَا بِالْيَوْمِ الْءَاخِرِ
وَلَا يُحَرِّمُونَ مَا حَرَّمَ اللَّهُ وَرَسُولُهُۥ وَلَا يَدِينُونَ
دِينَ الْحَقِّ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَٰبَ حَتَّىٰ يُعْطُوا
الْجِزْيَةَ عَن يَدٍ وَهُمْ صَٰغِرُونَ ﴿٢٩﴾

جنگ کنید باآنانکه ایمان نمی آرند بخدا ونه به روزآخر وحرام نمی شمردند آنچه حرام کرده است خدا وپیغامبراو واختیار نمی کنند دین راست را ازاهل کتاب تاآنکه بدهندجزیه را ازدست خود خوارشدگان (۲۹) .

وَقَالَتِ الْيَهُودُ عُزَيْرٌ ابْنُ اللَّهِ وَقَالَتِ النَّصَٰرَى
الْمَسِيحُ ابْنُ اللَّهِ ۖ ذَٰلِكَ قَوْلُهُم بِأَفْوَٰهِهِمْ ۖ
يُضَٰهِـُٔونَ قَوْلَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِن
قَبْلُ ۚ قَٰتَلَهُمُ اللَّهُ ۚ أَنَّىٰ يُؤْفَكُونَ ﴿٣٠﴾

وگفتند یهود که عزیر پسرخداست وگفتند نصاری که مسیح پسر خداست این قول ایشان ست بدهنهای شان[٤] مشابهت کرده اند باسخن قومی که کافر شدند پیش ازین[٥] لعنت کرد ایشان را خدا چگونه برگردانیده می شوند[٦] (۳۰) .

---

(١) یعنی توفیق اسلام دهد هرکراخواهد ازکافران والله اعلم .

(٢) یعنی بسبب انقطاع سوداگران والله اعلم .

(٣) مترجم‌گوید خدایتعالی درباب جهاداهل کتاب وگرفتن جزیه ازایشان می فرماید.

(٤) یعنی اصلی ندارد .

(٥) یعنی مشرکان که ملائکه را دختران خدا می‌گویند .

(٦) یعنی ازراه صواب .

اِتَّخَذُوْٓا اَحْبَارَهُمْ وَرُهْبَانَهُمْ اَرْبَابًا مِّنْ
دُوْنِ اللّٰهِ وَالْمَسِيْحَ ابْنَ مَرْيَمَ ۚ وَمَآ اُمِرُوْٓا
اِلَّا لِيَعْبُدُوْٓا اِلٰهًا وَّاحِدًا ۚ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ؕ
سُبْحٰنَهٗ عَمَّا يُشْرِكُوْنَ ﴿٣١﴾

گـرفتنـد دانشمنـدان وزاهـدان خـودرا
پروردگاران بجزخدا ومسیح پسر مریم را
ونه فرموده شده اند مگرآنکه عبادت
کنندیك خدارا نیست هیچ معبود برحق
بجـزوی پـاکسـت وی ازآنکـه شریـك
اومقررمی کنند (٣١) .

يُرِيْدُوْنَ اَنْ يُّطْفِئُوْا نُوْرَ اللّٰهِ بِاَفْوَاهِهِمْ وَيَاْبَى
اللّٰهُ اِلَّآ اَنْ يُّتِمَّ نُوْرَهٗ وَلَوْ كَرِهَ الْكٰفِرُوْنَ ﴿٣٢﴾

می خواهند که فرونشانند نورخدارا
بدهنهای شان(١) وقبول نکندخدا الّا آنکه
تمام سازد نور خود را اگرچه ناخوش
شوند کافران (٣٢) .

هُوَ الَّذِيْٓ اَرْسَلَ رَسُوْلَهٗ بِالْهُدٰى وَدِيْنِ الْحَقِّ
لِيُظْهِرَهٗ عَلَى الدِّيْنِ كُلِّهٖ ۙ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُوْنَ ﴿٣٣﴾

اوست آنکه فرستادپیغامبر خودرا به
هدایت ودین راست تاغالب کندش
برادیان همه اگرچه ناخوش شوند
مشرکان (٣٣) .

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا اِنَّ كَثِيْرًا مِّنَ الْاَحْبَارِ وَالرُّهْبَانِ
لَيَاْكُلُوْنَ اَمْوَالَ النَّاسِ بِالْبَاطِلِ وَيَصُدُّوْنَ عَنْ
سَبِيْلِ اللّٰهِ ؕ وَالَّذِيْنَ يَكْنِزُوْنَ الذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ
وَلَا يُنْفِقُوْنَهَا فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ ۙ فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ اَلِيْمٍ ﴿٣٤﴾

ای مسلمـانـان هـرآئینـه بسیـاری
ازدانشمنـدان وزاهـدان اهـل کتـاب می
خورند اموال مردمان را به باطل وبازمی
دارند ازراه خدا وآنانکه ذخیره می کنند
زر و نقره را وخرج نمی نمایند آن را
درراهِ خدا(٢) بشارت ده این جماعت را به
عذاب دردناك (٣٤) .

يَّوْمَ يُحْمٰى عَلَيْهَا فِيْ نَارِ جَهَنَّمَ فَتُكْوٰى بِهَا جِبَاهُهُمْ
وَجُنُوْبُهُمْ وَظُهُوْرُهُمْ ؕ هٰذَا مَا كَنَزْتُمْ لِاَنْفُسِكُمْ فَذُوْقُوْا

روزی که گرم کرده شود(٣) برآن مال
درآتش دوزخ پس داغ کرده شود بآن
پیشانیهای ایشان را وپهلوهای ایشان را

(١) یعنی به شبهات تقریرمی کنندرابطال دین والله اعلم .
(٢) یعنی زکوٰة نمی دهند .
(٣) یعنی دمیده شود .

مَا كُنْتُمْ تَكْنِزُوْنَ ﴿٣٥﴾

وپشتهای ایشان را وگفته شود این ست آنچه ذخیره نهادید برای خود پس بچشید آنچه ذخیره می کردید (٣٥) .

اِنَّ عِدَّةَ الشُّهُوْرِ عِنْدَ اللّٰهِ اثْنَا عَشَرَ شَهْرًا فِيْ كِتٰبِ اللّٰهِ يَوْمَ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ مِنْهَآ اَرْبَعَةٌ حُرُمٌ ذٰلِكَ الدِّيْنُ الْقَيِّمُ فَلَا تَظْلِمُوْا فِيْهِنَّ اَنْفُسَكُمْ وَقَاتِلُوا الْمُشْرِكِيْنَ كَآفَّةً كَمَا يُقَاتِلُوْنَكُمْ كَآفَّةً وَاعْلَمُوْٓا اَنَّ اللّٰهَ مَعَ الْمُتَّقِيْنَ ﴿٣٦﴾

هرآئینه شمار ماه ها نزدیك خدا دوازده ماه است درکتاب خدا روزی که آفرید آسمان ها و زمین رااز آن جمله چهارماه حرام است اینست دین درست پس ستم مکنید درآن چهار ماه برخویشتن(١) وجنگ کنیدبامشرکان همه ایشان چنانکه ایشان جنگ می کنندباهمه شما وبدانید که خدا بامتقیان است (٣٦) .

اِنَّمَا النَّسِيْٓءُ زِيَادَةٌ فِي الْكُفْرِ يُضَلُّ بِهِ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا يُحِلُّوْنَهٗ عَامًا وَّيُحَرِّمُوْنَهٗ عَامًا لِّيُوَاطِـُٔوْا عِدَّةَ مَا حَرَّمَ اللّٰهُ فَيُحِلُّوْا مَا حَرَّمَ اللّٰهُ زُيِّنَ لَهُمْ سُوْٓءُ اَعْمَالِهِمْ وَاللّٰهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكٰفِرِيْنَ ﴿٣٧﴾

جزاین نیست که نَسِی زیادتی است درکفر گمراه‌گردانیده می شوند بآن کافران حلال می شمرند آن ماه رایك سال وحرام می شُمَرَند آن را سال دیگرتاموافقت کنند با شمارآنچه حرام ساخته است خداپس حلال سازند چیزی را که حرام ساخته است خدا آراسته کرده شده است برای ایشان کردار های بدایشان وخداراه نمی نماید قوم کافران را(٢) (٣٧) .

---

(١) مترجم گوید دردین حضرت ابراهیم مقرربودکه در محرم ورجب ذیقعده وذی الحجه بایك دیگر جنگ نه کنند اهل جاهلیت این حکم را تحریف کرده‌گاهی صفررامحرم می ساختند ومحرم را صفرو علی هذالقیاس واین را نسی می‌گفتند خدایتعالی اصل این حکم راباقی داشت باینوجه که جنگ ناحق هیچ‌گاه درست نیست و درین ماه ها حرمت آن مغلظ میشود وجنگ با کافران همه وقت درست است ونفی تحریف ایشان فرمود .

(٢) یعنی بقتال ناحق .

يَاأَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا مَا لَكُمْ إِذَا قِيْلَ لَكُمُ انْفِرُوْا فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ اثَّاقَلْتُمْ إِلَى الْأَرْضِ أَرَضِيْتُمْ بِالْحَيٰوةِ الدُّنْيَا مِنَ الْاٰخِرَةِ فَمَا مَتَاعُ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا فِي الْاٰخِرَةِ إِلَّا قَلِيْلٌ ﴿٣٨﴾

ای مسلمانان چیست شمارا که چون به شماگفته می شود بیرون آئید درراه خدا گران شده میل می کنید بسوی زمین آیارضامند شدید به زندگانی دنیا عوض آخرت پس نیست متاع زندگانی دنیا دربرابرآخرت مگراندکی[1] (٣٨) .

إِلَّا تَنْفِرُوْا يُعَذِّبْكُمْ عَذَابًا أَلِيْمًا وَّيَسْتَبْدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ وَلَا تَضُرُّوْهُ شَيْئًا وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ﴿٣٩﴾

اگر بیرون نیائید عذاب کند شمارا عذابی درد دهنده وبدل شماگیردقومی را بجز شما وهیچ زیان نه رسانید خدارا وخدا برهمه چیز تواناast (٣٩) .

إِلَّا تَنْصُرُوْهُ فَقَدْ نَصَرَهُ اللّٰهُ إِذْ أَخْرَجَهُ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا ثَانِيَ اثْنَيْنِ إِذْ هُمَا فِي الْغَارِ إِذْ يَقُوْلُ لِصَاحِبِهٖ لَا تَحْزَنْ إِنَّ اللّٰهَ مَعَنَا فَأَنْزَلَ اللّٰهُ سَكِيْنَتَهٗ عَلَيْهِ وَأَيَّدَهٗ بِجُنُوْدٍ لَّمْ تَرَوْهَا وَجَعَلَ كَلِمَةَ الَّذِيْنَ كَفَرُوا السُّفْلٰى وَكَلِمَةُ اللّٰهِ هِيَ الْعُلْيَا وَاللّٰهُ عَزِيْزٌ حَكِيْمٌ ﴿٤٠﴾

اگر نصرت ندهید پیغامبرراچه باك هر آئینه نصرت داده است اوراخدای تعالی آنگاه که بیرون کردندش کافران دوم دوکس آنگاه که این دوکس درغاربودند آنگاه که می‌گفت یارخودرا[2] اندوه مخور هرآئینه خداباماست پس فروفرستادخدا تسکین خودرا برپیغامبر وقوت دادش به لشکر هائی که ندیدید آن را وفروترساخت سخن کافران را وسخن خدا همونست بلند وخداغالب درست کاراست (٤٠) .

---

(١) مترجم‌گوید آنحضرت صلی الله علیه وسلم دروقت عسرت وگرمی هوامتوجه غزوه تبوك شدند و بسیاری ازصحابه موافقت کردند وازمسلمین سه کس بغیر عذر تخلف کردند وتوبه ایشان بعد پنجاه روز قبول افتادوازمنافقان کلمات نفاق سربرزد خدایتعالی درمدح اینان وذم آنان وعفوازآن سه کس آیات فرستاد .

(٢) یعنی ابوبکرصدیق را .

انْفِرُوا خِفَافًا وَّثِقَالًا وَّجَاهِدُوا بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ
فِي سَبِيلِ اللّٰهِ ذٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٤١﴾

بیرون آئید سبك بارو گرانبار[1] وجهاد کنید بمالهای خویش وجانهای خویش درراه خدا این بهتر است شمارا اگرمی دانید (٤١) .

لَوْ كَانَ عَرَضًا قَرِيبًا وَّسَفَرًا قَاصِدًا لَّاتَّبَعُوكَ
وَلٰكِنْ بَعُدَتْ عَلَيْهِمُ الشُّقَّةُ وَسَيَحْلِفُونَ بِاللّٰهِ
لَوِ اسْتَطَعْنَا لَخَرَجْنَا مَعَكُمْ يُهْلِكُونَ أَنْفُسَهُمْ
وَاللّٰهُ يَعْلَمُ إِنَّهُمْ لَكٰذِبُونَ ﴿٤٢﴾

اگربودی آنچه بآن دعوت می کنی نفع قریب الحصول وسفری آسان البته پیروی می کردندترا ولیکن دورشد برایشان مسافت راه و سوگند خواهند خوردبخدا که اگر می توانستیم بیرون می آمدیم باشما هلاك می کنند خویش را[2] وخدامی داند که ایشان دروغگویند (٤٢) .

عَفَا اللّٰهُ عَنْكَ لِمَ أَذِنْتَ لَهُمْ حَتّٰى يَتَبَيَّنَ لَكَ
الَّذِينَ صَدَقُوا وَتَعْلَمَ الْكٰذِبِينَ ﴿٤٣﴾

عفوکندخدااز توچرا دستور اجازت دادی ایشان را تاآنوقت که بُوَد که هویدا شوند مرترا راستگویان وبدانی دروغگویان را (٤٣) .

لَا يَسْتَأْذِنُكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ
أَنْ يُّجَاهِدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ وَاللّٰهُ عَلِيمٌ
بِالْمُتَّقِينَ ﴿٤٤﴾

اجازت نمی طلبند ازتوآنانکه ایمان آورده اند بخدا وروزآخردرتخلف ازآنکه جهادکنندباموال خویش وجانهای خویش وخداداناست بمتقیان (٤٤) .

إِنَّمَا يَسْتَأْذِنُكَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ
الْآخِرِ وَارْتَابَتْ قُلُوبُهُمْ فَهُمْ فِي رَيْبِهِمْ
يَتَرَدَّدُونَ ﴿٤٥﴾

جزاین نیست که اجازت می طلبند ازتوآنانکه ایمان نمی آرند بخدا وروزآخر وشك آورده است دلهای ایشان پس ایشان درشك خود سرگردان می شوند (٤٥) .

وَلَوْ أَرَادُوا الْخُرُوجَ لَأَعَدُّوا لَهُ عُدَّةً وَّلٰكِنْ كَرِهَ

و اگر خواستندی بیرون آمدن مهیامی

(١) یعنی درحالیکه اسباب وحشم بسیار داریدیابجز قدر ضروری بدست شما نباشد و باین توجیه آیت محکم باشد غیر منسوخ والله اعلم .

(٢) یعنی بسوگند دروغ .

اللّٰهُ انْبِعَاثَهُمْ فَثَبَّطَهُمْ وَقِيلَ اقْعُدُوا
مَعَ الْقٰعِدِينَ ﴿٤٦﴾

کردند برای آن سفرسامان را ولیکن ناپسند داشت خدابرانگیختن ایشان را پس ازحرکت بازداشت ایشان را وگفته شدبنشینید بانشینندگان[1] (٤٦) .

لَوْ خَرَجُوا فِيكُمْ مَا زَادُوكُمْ إِلَّا خَبَالًا
وَّلَأَاوْضَعُوا خِلٰلَكُمْ يَبْغُونَكُمُ الْفِتْنَةَ
وَفِيكُمْ سَمّٰعُونَ لَهُمْ وَاللّٰهُ عَلِيمٌۢ بِالظّٰلِمِينَ ﴿٤٧﴾

اگربرمی آمدند میان شما نمی افزودنددرحق شما مگرفسادرا والبته مرکب می تاختند میان شما فتنه جویان درحق شما[2] ومیان شما سخن شنوانندازایشان[3] وخداداناست به ستمگاران (٤٧) .

لَقَدِ ابْتَغَوُا الْفِتْنَةَ مِنْ قَبْلُ وَقَلَّبُوا لَكَ الْأُمُورَ
حَتّٰى جَاءَ الْحَقُّ وَظَهَرَ أَمْرُ اللّٰهِ وَهُمْ كٰرِهُونَ ﴿٤٨﴾

هرآئینه طلب کرده بودند فتنه را پیش ازین وبگردانیدند برای تو مصلحت ها تاآنکه بیامد نصرت حق وغالب شدکارخدا وایشان ناخواهان بودند (٤٨).

وَمِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ ائْذَنْ لِي وَلَا تَفْتِنِّي أَلَا فِي
الْفِتْنَةِ سَقَطُوا وَإِنَّ جَهَنَّمَ لَمُحِيطَةٌۢ بِالْكٰفِرِينَ ﴿٤٩﴾

وازایشان کسی است که می‌گویداجازت ده مرا ودرفتنه مینداز‌مرا[4] آگاه شوکه درفتنه افتاده اند وهر آئینه دوزخ دربر گیرنده است کافران را (٤٩) .

إِنْ تُصِبْكَ حَسَنَةٌ تَسُؤْهُمْ وَإِنْ تُصِبْكَ مُصِيبَةٌ
يَقُولُوا قَدْ أَخَذْنَا أَمْرَنَا مِنْ قَبْلُ وَيَتَوَلَّوْا وَّهُمْ
فَرِحُونَ ﴿٥٠﴾

اگربرسد به تونعمتی ناخوش کند ایشان را و اگر برسد به تو مصیبتی گویند بدست آورده ایم مصلحت خود پیش ازین[5] وبرگردند شادمان شده (٥٠) .

---

(١) واین تصویراست القای عزم مختلف رادرخاطر ایشان .
(٢) یعنی سعی درفتنه میکردند .
(٣) یعنی سخن ایشان قبول میکنند .
(٤) یعنی مرادربلادروم مبرید که جمال رومیان دیده مفتون خواهم شد والله اعلم.
(٥) یعنی پنهان بااعداء موافقت کرده ایم یاازسفر تخلف نموده ایم مارا هیچ باك =

قُلْ لَّنْ يُّصِيْبَنَآ اِلَّا مَا كَتَبَ اللّٰهُ لَنَا ۚ هُوَ مَوْلٰىنَا ۚ
وَعَلَى اللّٰهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُوْنَ ﴿٥١﴾

بگو هرگزنه رسدبما مگرآنچه نوشته است خدا برای مااوست کارسازما وبرخدا بایدکه توکل کنند مسلمانان (٥١) .

قُلْ هَلْ تَرَبَّصُوْنَ بِنَآ اِلَّآ اِحْدَى الْحُسْنَيَيْنِ ۚ
وَنَحْنُ نَتَرَبَّصُ بِكُمْ اَنْ يُّصِيْبَكُمُ اللّٰهُ بِعَذَابٍ
مِّنْ عِنْدِهٖٓ اَوْ بِاَيْدِيْنَا ۖ فَتَرَبَّصُوْٓا اِنَّا مَعَكُمْ
مُّتَرَبِّصُوْنَ ﴿٥٢﴾

بگوانتظار نمی برید درحق ما مگریکی ازدوخصلت نیك را[1] ومساانتظار می کشیم درحقِ شما که برساندخدابه شما عذاب را ازنزدیك خود یا بدست ما پس انتظار کشید هرآئینه مانیزباشمامنتظرانیم (٥٢) .

قُلْ اَنْفِقُوْا طَوْعًا اَوْ كَرْهًا لَّنْ يُّتَقَبَّلَ مِنْكُمْ ۗ اِنَّكُمْ كُنْتُمْ
قَوْمًا فٰسِقِيْنَ ﴿٥٣﴾

بگوای منافقان خرج کنید بخوشی یا ناخوشی هرگزقبول کرده نخواهد شد ازشما هرآئینه شماهستید قوم فاسقان (٥٣) .

وَمَا مَنَعَهُمْ اَنْ تُقْبَلَ مِنْهُمْ نَفَقٰتُهُمْ اِلَّآ اَنَّهُمْ كَفَرُوْا
بِاللّٰهِ وَبِرَسُوْلِهٖ وَلَا يَاْتُوْنَ الصَّلٰوةَ اِلَّا وَهُمْ
كُسَالٰى وَلَا يُنْفِقُوْنَ اِلَّا وَهُمْ كٰرِهُوْنَ ﴿٥٤﴾

وبازنداشت ایشان را ازآن که قبول کرده شودازایشان خرج ایشان الّاآنکه ایشان کافرشدندبخدا ورسول او ونمی آیند به نماز مگرکاهلی کنان وخرج نمی کنند مگر ناخواهان (٥٤) .

فَلَا تُعْجِبْكَ اَمْوَالُهُمْ وَلَآ اَوْلَادُهُمْ ۗ اِنَّمَا يُرِيْدُ اللّٰهُ لِيُعَذِّبَهُمْ
بِهَا فِى الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَتَزْهَقَ اَنْفُسُهُمْ وَهُمْ كٰفِرُوْنَ ﴿٥٥﴾

پس به شگفت نیارد ترا مالهای ایشان ونه فرزندان ایشان جزاین نیست که می خواهد خدا که عذاب کند ایشان را بآنها درزندگانی دنیا[2] وبرآید جانهای ایشان وایشان کافرباشند (٥٥) .

وَيَحْلِفُوْنَ بِاللّٰهِ اِنَّهُمْ لَمِنْكُمْ ۗ

و سوگند می خورند بخداکه ایشان از

= نیست والله اعلم .

(١) یعنی فتح یا شهادت .

(٢) یعنی مشقت جمع مال و حفظ اولاد و تأسف برآنچه فوت شود والله اعلم .

وَمَا هُم مِّنكُمْ وَلَٰكِنَّهُمْ قَوْمٌ يَفْرَقُونَ ﴿٥٦﴾

جرگهٔ شمااند ونیستند ایشان ازشما ولیکن ایشان جماعتی هستند که می ترسند (٥٦).

لَوْ يَجِدُونَ مَلْجَأً أَوْ مَغَارَاتٍ أَوْ مُدَّخَلًا لَّوَلَّوْا إِلَيْهِ وَهُمْ يَجْمَحُونَ ﴿٥٧﴾

اگر بیابند پناهی را یاغارهارا یاجای درآمدن را هرآئینه متوجه شوند بآن شتاب کنان (٥٧) .

وَمِنْهُم مَّن يَلْمِزُكَ فِي الصَّدَقَاتِ فَإِنْ أُعْطُوا مِنْهَا رَضُوا وَإِن لَّمْ يُعْطَوْا مِنْهَا إِذَا هُمْ يَسْخَطُونَ ﴿٥٨﴾

وازایشان کسی هست که عیب می کندترا درقسمت صدقات پس اگر داده شودایشان را ازآن خوشنود شوند واگرداده نه شوند ازآن ناگهان ایشان خشم می‌گیرند (٥٨) .

وَلَوْ أَنَّهُمْ رَضُوا مَا آتَاهُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَقَالُوا حَسْبُنَا اللَّهُ سَيُؤْتِينَا اللَّهُ مِن فَضْلِهِ وَرَسُولُهُ إِنَّا إِلَى اللَّهِ رَاغِبُونَ ﴿٥٩﴾

و اگرایشان رضامند می شدند بآنچه داده است ایشان را خدا و رسول اوومی‌گفتند بس است ما را خدا، خواهد داد مارا خدا ازفضل خود ورسول اوهرآئینه مابسوی خداتوقع دارندگانیم (بهتر بودی) (٥٩) .

إِنَّمَا الصَّدَقَاتُ لِلْفُقَرَاءِ وَالْمَسَاكِينِ وَالْعَامِلِينَ عَلَيْهَا وَالْمُؤَلَّفَةِ قُلُوبُهُمْ وَفِي الرِّقَابِ وَالْغَارِمِينَ وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ وَابْنِ السَّبِيلِ فَرِيضَةً مِّنَ اللَّهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٦٠﴾

جزاین نیست که صدقه ها برای فقیران است وبی نوایان وکارکنان برجمع صدقات وآنانکه الفت داده می شود دلهای ایشان را[1] وبرای خرج کردن درآزادی برده هاوبرای وام داران وبرای خرج کردن درراه خدا[2] وبرای مسافران است حکم ثابت شده از نزدیك خدا وخدا دانای درست کاراست (٦٠) .

وَمِنْهُمُ الَّذِينَ يُؤْذُونَ النَّبِيَّ وَيَقُولُونَ هُوَ أُذُنٌ قُلْ

وازایشان آنانند که می دهندآزار پیغامبررا

---

(١) یعنی ضعیف الإسلام .

(٢) یعنی جهاد .

أُذُنُ خَيْرٍ لَّكُمْ يُؤْمِنُ بِاللّٰهِ وَيُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِينَ وَرَحْمَةٌ لِّلَّذِينَ اٰمَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ يُؤْذُونَ رَسُولَ اللّٰهِ لَهُمْ عَذَابٌ اَلِيمٌ ﴿٦١﴾

و می‌گویند وی سبک‌گوش است[1] بگووی سبک‌گوش نیکوست برای شما باورمی کند گفتهٔ خداراوقبول می کند مشورت مسلمانان را ورحمت است برای اهل ایمان ازشما وآنانکه ایذامی دهند پیغامبرخدارا ایشان راست عذاب درد دهنده (٦١) .

يَحْلِفُونَ بِاللّٰهِ لَكُمْ لِيُرْضُوكُمْ وَاللّٰهُ وَرَسُولُهُ اَحَقُّ اَنْ يُّرْضُوهُ اِنْ كَانُوا مُؤْمِنِينَ ﴿٦٢﴾

سو گند می خورند بخدا برای شما تارضامندکنند شمارا وخدا و رسول او سزاوار تراند بآنکه رضامند سازند او را اگر مسلمان اند (٦٢) .

اَلَمْ يَعْلَمُوا اَنَّهُ مَنْ يُحَادِدِ اللّٰهَ وَرَسُولَهُ فَاَنَّ لَهُ نَارَ جَهَنَّمَ خَالِدًا فِيهَا ذٰلِكَ الْخِزْيُ الْعَظِيمُ ﴿٦٣﴾

آیاندانستند که هرکه خلاف کند باخدا ورسول او پس هرآئینه اوراست آتش دوزخ جاویدان آنجا این ست رسوائی بزرگ (٦٣) .

يَحْذَرُ الْمُنٰفِقُونَ اَنْ تُنَزَّلَ عَلَيْهِمْ سُورَةٌ تُنَبِّئُهُمْ بِمَا فِي قُلُوبِهِمْ قُلِ اسْتَهْزِءُوا اِنَّ اللّٰهَ مُخْرِجٌ مَّا تَحْذَرُونَ ﴿٦٤﴾

می ترسند منافقان ازآنکه فرودآورده شودبرمسلمانان سوره ای که خبردهد ایشان را بآنچه دردل های منافقان است بگومسخره کنید هرآئینه خداپدیدآرنده است چیزی را که می ترسید (٦٤) .

وَلَئِنْ سَاَلْتَهُمْ لَيَقُولُنَّ اِنَّمَا كُنَّا نَخُوضُ وَنَلْعَبُ قُلْ اَبِاللّٰهِ وَاٰيٰتِهِ وَرَسُولِهِ كُنْتُمْ تَسْتَهْزِءُونَ ﴿٦٥﴾

و اگرسوال کنی ایشان راگویند جزاین نیست که ما درهزل شروع می نمودیم وبازی می کردیم بگو آیابخدا وآیت های او وپیغامبراو تمسخرمی کردید (٦٥) .

لَا تَعْتَذِرُوا قَدْ كَفَرْتُمْ بَعْدَ اِيمَانِكُمْ اِنْ نَّعْفُ عَنْ

عذرمگوئید هرآئینه شماکافریدبعدازایمان

(١) یعنی هرچه کسی‌گوید قبول می کند .

طَآئِفَةٍ مِّنْكُمْ نُعَذِّبْ طَآئِفَةً بِاَنَّهُمْ كَانُوْا
مُجْرِمِيْنَ ﴿٦٦﴾

خود[1] اگردر گذریم ازسرگروهی ازشما البته عذاب کنیم گروهی را بسبب آنکه ایشانگنهگاربودند (٦٦) .

اَلْمُنٰفِقُوْنَ وَالْمُنٰفِقٰتُ بَعْضُهُمْ مِّنْۢ بَعْضٍ ۘ يَاْمُرُوْنَ
بِالْمُنْكَرِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمَعْرُوْفِ وَيَقْبِضُوْنَ
اَيْدِيَهُمْ ؕ نَسُوا اللّٰهَ فَنَسِيَهُمْ ؕ اِنَّ الْمُنٰفِقِيْنَ
هُمُ الْفٰسِقُوْنَ ﴿٦٧﴾

مردمان منافق و زنان منافق بعض ایشان ازجنس بعض اند می فرمایند بکارِ ناپسندیده و منع می کنند ازکار پسندیده ومی بنددندستهای خودرا فراموش کردند خدارا پس خدافراموش ساخت ایشان راهرآئینه منافقان ایشانند فاسقان (٦٧) .

وَعَدَ اللّٰهُ الْمُنٰفِقِيْنَ وَالْمُنٰفِقٰتِ وَالْكُفَّارَ نَارَ جَهَنَّمَ
خٰلِدِيْنَ فِيْهَا ؕ هِيَ حَسْبُهُمْ ۚ وَلَعَنَهُمُ اللّٰهُ ۚ وَلَهُمْ
عَذَابٌ مُّقِيْمٌ ﴿٦٨﴾

وعده داده است خدا مردان منافق را وزنان منافق را وکافران را آتش دوزخ همیشه باشندگان آنجا، دوزخ بس است ایشانرا ولعنت کردایشان را خدا وایشان راست عذاب دائم (٦٨) .

كَالَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِكُمْ كَانُوْٓا اَشَدَّ مِنْكُمْ قُوَّةً وَّاَكْثَرَ
اَمْوَالًا وَّاَوْلَادًا ؕ فَاسْتَمْتَعُوْا بِخَلَاقِهِمْ فَاسْتَمْتَعْتُمْ
بِخَلَاقِكُمْ كَمَا اسْتَمْتَعَ الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِكُمْ بِخَلَاقِهِمْ
وَخُضْتُمْ كَالَّذِيْ خَاضُوْا ؕ اُولٰٓئِكَ حَبِطَتْ اَعْمَالُهُمْ فِي
الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِ ۚ وَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْخٰسِرُوْنَ ﴿٦٩﴾

مانند آنانکه پیش ازشما بودند زیاده تر ازشمادرقوت وبیشتر دراموال واولاد پس بهره مند شدند به نصیبهٔ خویش[2] پس شمانیز بهره مند شدید به نصیبهٔ خویش چنانکه بهره مند شدند آنانکه پیش ازشمابودند به نصیبهٔ خویش وشروع درهزل کردید چنانکه ایشان شروع درهزل کردند آن جماعت نابودشد عمل های ایشان دردنیا وآخرت وآن جماعت ایشانند زیان کاران (٦٩) .

اَلَمْ يَاْتِهِمْ نَبَاُ الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ قَوْمِ نُوْحٍ وَّعَادٍ

(١) یعنی ایمان بزبان خود .
(٢) یعنی ازدنیا .

وَّثَمُوْدَ ۬ۙ وَقَوْمِ اِبْرٰهِيْمَ وَاَصْحٰبِ مَدْيَنَ وَالْمُؤْتَفِكٰتِ ؕ
اَتَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنٰتِ ۚ فَمَا كَانَ اللّٰهُ لِيَظْلِمَهُمْ وَلٰكِنْ
كَانُوْٓا اَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُوْنَ ﴿۷۰﴾

آیانیامده است بایشان خبرآنانکه پیش ازایشان بودند قوم نوح وعاد وثمود وقوم ابراهیم واهل مدین واهل موتفکات آمدندبایشان پیغامبران ایشان به نشانه های روشن پس هرگز نه شدکه خدا ظلم کند برایشان ولیکن ایشان برخویشتن ظلم میکردند (٧٠) .

وَالْمُؤْمِنُوْنَ وَالْمُؤْمِنٰتُ بَعْضُهُمْ اَوْلِيَآءُ بَعْضٍ ۘ
يَاْمُرُوْنَ بِالْمَعْرُوْفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ
وَيُقِيْمُوْنَ الصَّلٰوةَ وَيُؤْتُوْنَ الزَّكٰوةَ وَيُطِيْعُوْنَ
اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ ؕ اُولٰٓئِكَ سَيَرْحَمُهُمُ اللّٰهُ ؕ اِنَّ
اللّٰهَ عَزِيْزٌ حَكِيْمٌ ﴿۷۱﴾

ومردان مسلمانان وزنان مسلمانان بعض ایشان دوستان بعض اند می فرمایند بکارپسندیده ومنع کنند ازکار ناپسندیده وبرپامی دارند نمازرا ومی دهند زکوٰة را وفرمانبرداری می کنند خدا ورسول اورا این جماعت رحم خواهد کرد برایشان خدا هرآئینه خداغالب درست کاراست (٧١) .

وَعَدَ اللّٰهُ الْمُؤْمِنِيْنَ وَالْمُؤْمِنٰتِ جَنّٰتٍ تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا
الْاَنْهٰرُ خٰلِدِيْنَ فِيْهَا وَمَسٰكِنَ طَيِّبَةً فِيْ جَنّٰتِ عَدْنٍ ؕ
وَرِضْوَانٌ مِّنَ اللّٰهِ اَكْبَرُ ؕ ذٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيْمُ ﴿۷۲﴾

وعده کرده است خدامردان مسلمانان وزنان مسلمانان را بوستانها که میرود زیرآن جویها همیشه باشندگان آنجا وجایهای پاکیزه دربهشت های همیشه ماندن وخوشنودی خدابزرگ تراست ازهمه این ست پیروزی بزرگ (٧٢) .

يٰٓاَيُّهَا النَّبِيُّ جَاهِدِ الْكُفَّارَ وَالْمُنٰفِقِيْنَ وَاغْلُظْ عَلَيْهِمْ ؕ وَ
مَاْوٰىهُمْ جَهَنَّمُ ؕ وَبِئْسَ الْمَصِيْرُ ﴿۷۳﴾

ای پیغامبر جهاد کن باکافران(١) وجهاد کن بامنافقان(٢) ودرشتی کن برایشان وجای ایشان دوزخ است ووی بدجائ است (٧٣) .

---

(١) یعنی بسیف .
(٢) یعنی بزبان .

يَحْلِفُونَ بِاللّٰهِ مَا قَالُوا ۗ وَلَقَدْ قَالُوا كَلِمَةَ الْكُفْرِ وَكَفَرُوا
بَعْدَ إِسْلَامِهِمْ وَهَمُّوا بِمَا لَمْ يَنَالُوا ۚ وَمَا نَقَمُوا إِلَّا أَنْ
أَغْنٰهُمُ اللّٰهُ وَرَسُولُهُ مِنْ فَضْلِهِ ۚ فَإِنْ يَتُوبُوا يَكُ خَيْرًا
لَهُمْ ۚ وَإِنْ يَتَوَلَّوْا يُعَذِّبْهُمُ اللّٰهُ عَذَابًا أَلِيمًا فِي
الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ۚ وَمَا لَهُمْ فِي الْأَرْضِ مِنْ
وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿٧٤﴾

سوگند می خورند بخداکه نه گفته اند وهرآئینه‌گفته اند سخن کفر وکافرشده اند بعداسلام خویش وقصدکردند آنچه نیافتند[١] وانکارنکردند مگرآنکه توانگر ساخت ایشان را خدا ورسول او ازفضل خود[٢] پس اگرتوبه کنند بهتر باشد ایشان را واگربر گردندازتوبه عذاب کندایشان را خدا عذاب درد دهنده دردنیا وآخرت ونیست ایشان را درزمین هیچ کارساز ونه هیچ یاری دهنده (٧٤) .

وَمِنْهُمْ مَنْ عٰهَدَ اللّٰهَ لَئِنْ اٰتٰنَا مِنْ فَضْلِهِ لَنَصَّدَّقَنَّ
وَلَنَكُونَنَّ مِنَ الصّٰلِحِينَ ﴿٧٥﴾

وازیشان کسی هست که عهد بسته است باخدا البته اگربدهد مارااازفضل خود هر آئینه صدقه دهیم والبته باشیم ازنیکوکاران (٧٥) .

فَلَمَّا اٰتٰهُمْ مِنْ فَضْلِهِ بَخِلُوا بِهِ وَتَوَلَّوْا وَهُمْ مُعْرِضُونَ ﴿٧٦﴾

پس وقتی که بداد ایشان را ازفضل خود بخیلی کردند بآن وبرگشتند اعراض کنان (٧٦) .

فَأَعْقَبَهُمْ نِفَاقًا فِي قُلُوبِهِمْ إِلٰى يَوْمِ يَلْقَوْنَهُ بِمَا أَخْلَفُوا
اللّٰهَ مَا وَعَدُوهُ وَبِمَا كَانُوا يَكْذِبُونَ ﴿٧٧﴾

پس خدای تعالی عاقبت حال ایشان ساخت نفاق را دردلهای ایشان تا روزی که ملاقات کنند باوی بشومی آنکه خلاف کردند باخدا آنچه وعده کرده بودند باوی و بشومی آنکه دروغ‌گفتند (٧٧) .

أَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّ اللّٰهَ يَعْلَمُ سِرَّهُمْ وَنَجْوٰهُمْ وَأَنَّ
اللّٰهَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ ﴿٧٨﴾

آیاندانسته اند که خدا می داند سخن پنهان ایشان را و رازگفتن ایشان را وآنکه خدادانندهٔ غیب هاست (٧٨) .

---

(١) یعنی ایذای پیغمبر .

(٢) واین نوعی ازتحکم است والله اعلم .

اَلَّذِيْنَ يَلْمِزُوْنَ الْمُطَّوِّعِيْنَ مِنَ الْمُؤْمِنِيْنَ فِي الصَّدَقٰتِ وَالَّذِيْنَ لَا يَجِدُوْنَ اِلَّا جُهْدَهُمْ فَيَسْخَرُوْنَ مِنْهُمْ ؕ سَخِرَ اللّٰهُ مِنْهُمْ ۫ وَلَهُمْ عَذَابٌ اَلِيْمٌ ﴿۷۹﴾

آنانکه عیب می کنند، رغبت کنندگان را ازمسلمانان درصدقات وعیب می کنند آنان را که نمی یابند مگرمشقت خودرا[۱] پس تمسخرمی کنند بایشان تمسخر کردخدابآن تمسخر کنندگان وایشان راست عذاب درد دهنده (۷۹) .

اِسْتَغْفِرْ لَهُمْ اَوْ لَا تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ ؕ اِنْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ سَبْعِيْنَ مَرَّةً فَلَنْ يَّغْفِرَ اللّٰهُ لَهُمْ ؕ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ كَفَرُوْا بِاللّٰهِ وَرَسُوْلِهٖ ؕ وَاللّٰهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفٰسِقِيْنَ ﴿۸۰﴾

آمرزش طلب کن برای ایشان یا آمرزش طلب مکن برای ایشان[۲] اگر آمرزش خواهی برای ایشان هفتادبار هرگز نیامرزد ایشان را خدا این بسبب آنست که ایشان کافرشدند بخداورسول او وخدا راه نمی نمایدگروه فاسقان را (۸۰) .

فَرِحَ الْمُخَلَّفُوْنَ بِمَقْعَدِهِمْ خِلٰفَ رَسُوْلِ اللّٰهِ وَكَرِهُوْٓا اَنْ يُّجَاهِدُوْا بِاَمْوَالِهِمْ وَاَنْفُسِهِمْ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ وَقَالُوْا لَا تَنْفِرُوْا فِي الْحَرِّ ؕ قُلْ نَارُ جَهَنَّمَ اَشَدُّ حَرًّا ؕ لَوْ كَانُوْا يَفْقَهُوْنَ ﴿۸۱﴾

شادمان شدند پس ماندگان به نشستن خویش برخلاف پیغمبرخدا وناپسندکردند که جهاد کنند باموال خویش وبه جانهای خویش در راه خدا وگفتند بایکدیگربیرون مروید درگرمی بگوآتش دوزخ سخت تراست درگرمی اگردرمی یافتندی (چنین نکردندی) (۸۱) .

فَلْيَضْحَكُوْا قَلِيْلًا وَّلْيَبْكُوْا كَثِيْرًا ۚ جَزَآءً ۢ بِمَا كَانُوْا يَكْسِبُوْنَ ﴿۸۲﴾

پس باید که بخندنداندکی وبگریند بسیاری سزای آنچه می‌کردند[۳] (۸۲) .

فَاِنْ رَّجَعَكَ اللّٰهُ اِلٰى طَآئِفَةٍ مِّنْهُمْ فَاسْتَاْذَنُوْكَ لِلْخُرُوْجِ

پس اگر بازآردترا خدای تعالی بسوی گروهی ازایشان پس دستوری طلبند

---

(۱) یعنی بمزدوری چیزی پیدامیکنند وصدقه میدهند .

(۲) یعنی هردوصورت یکسان است .

(۳) مترجم‌گوید مرادخبرست باآنکه دردنیا خواهند خندیدودرآخرت خواهندگریست .

فَقُل لَّن تَخْرُجُوا مَعِيَ أَبَدًا وَلَن تُقَاتِلُوا مَعِيَ عَدُوًّا إِنَّكُمْ رَضِيتُم بِالْقُعُودِ أَوَّلَ مَرَّةٍ فَاقْعُدُوا مَعَ الْخَالِفِينَ ۝٨٣

ازتوبرای بیرون آمدن[1] بگوبیرون نخواهید آمدبامن هرگز وجنگ نخواهید کرد همراه من باهیچ دشمنی هرآئینه شما رضامندشدید به نشستن اول بار پس بنشینید باپس ماندگان (۸۳) .

وَلَا تُصَلِّ عَلَىٰ أَحَدٍ مِّنْهُم مَّاتَ أَبَدًا وَلَا تَقُمْ عَلَىٰ قَبْرِهِ ۖ إِنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَمَاتُوا وَهُمْ فَاسِقُونَ ۝٨٤

و(یامحمد) نمازمگذاربرهیچ یکی ازایشان که بمیرد، هرگز ومایست بگور وی هرآئینه ایشان کافرشدند بخداورسول او ومردند وایشان فاسق بودند (۸٤) .

وَلَا تُعْجِبْكَ أَمْوَالُهُمْ وَأَوْلَادُهُمْ ۚ إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ أَن يُعَذِّبَهُم بِهَا فِي الدُّنْيَا وَتَزْهَقَ أَنفُسُهُمْ وَهُمْ كَافِرُونَ ۝٨٥

وبشگفت نیارد ترا اموال ایشان ونه فرزندان ایشان جزاین نیست که می خواهدخدا که عقوبت کند ایشان را بآن دردنیا وبیرون شود روح ایشان وایشان کافرباشند (۸۵) .

وَإِذَا أُنزِلَتْ سُورَةٌ أَنْ آمِنُوا بِاللَّهِ وَجَاهِدُوا مَعَ رَسُولِهِ اسْتَأْذَنَكَ أُولُو الطَّوْلِ مِنْهُمْ وَقَالُوا ذَرْنَا نَكُن مَّعَ الْقَاعِدِينَ ۝٨٦

وچون فرودآورده شود سورتی باین مضمون که ایمان آرید بخدا وجهاد کنید همراه رسول او دستوری می طلبند ازتوخداوندان وسعت ازایشان و گویندبگذار مارا تاباشیم بانشستگان (۸٦) .

رَضُوا بِأَن يَكُونُوا مَعَ الْخَوَالِفِ وَطُبِعَ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ ۝٨٧

راضی شدند بآنکه باشند با زنانِ پس مانده ومهرنهاده شد بردلهای ایشان پس ایشان فهم نمی کنند (۸۷) .

لَٰكِنِ الرَّسُولُ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ جَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ ۚ وَأُولَٰئِكَ لَهُمُ الْخَيْرَاتُ ۖ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ۝٨٨

لیکن پیغامبر وآنانکه ایمان آوردند بااو جهاد کردند باموال خود وجان های خود واین جماعت ایشان راست نیکی ها واین جماعت ایشانند

(۱) یعنی برای احرازغنائم .

رستگاران (٨٨) .

أَعَدَّ اللّٰهُ لَهُمْ جَنّٰتٍ تَجْرِىْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ خٰلِدِيْنَ فِيْهَا ذٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيْمُ ﴿٨٩﴾

آماده ساخته است خدابرای ایشان بوستانها میرود زیرآن جویها جاویدان آنجا این ست پیروزی بزرگ (٨٩) .

وَجَآءَ الْمُعَذِّرُوْنَ مِنَ الْاَعْرَابِ لِيُؤْذَنَ لَهُمْ وَقَعَدَ الَّذِيْنَ كَذَبُوا اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ سَيُصِيْبُ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا مِنْهُمْ عَذَابٌ اَلِيْمٌ ﴿٩٠﴾

وآمدند اهلِ عذر ازصحرای نشینان تادستوری داده شود ایشان راو نشستند آنانکه دروغ گفتند باخداورسول او (یعنی دراظهار اسلام) خواهد رسیدبکافران ازایشان عذاب درد دهنده (٩٠) .

لَيْسَ عَلَى الضُّعَفَآءِ وَلَا عَلَى الْمَرْضٰى وَلَا عَلَى الَّذِيْنَ لَا يَجِدُوْنَ مَا يُنْفِقُوْنَ حَرَجٌ اِذَا نَصَحُوْا لِلّٰهِ وَرَسُوْلِهٖ مَا عَلَى الْمُحْسِنِيْنَ مِنْ سَبِيْلٍ وَاللّٰهُ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿٩١﴾

نیست برناتوانان ونه بر بیماران ونه بر آنانکه نه می یابند آنچه خرج کنند هیچ گناهی چون نیك خواهی کنند باخداورسول او نیست برنیکوکاران هیچ راه عتاب وخدا آمرزندهٔ مهربان است (٩١) .

وَّلَا عَلَى الَّذِيْنَ اِذَا مَآ اَتَوْكَ لِتَحْمِلَهُمْ قُلْتَ لَآ اَجِدُ مَآ اَحْمِلُكُمْ عَلَيْهِ تَوَلَّوْا وَّاَعْيُنُهُمْ تَفِيْضُ مِنَ الدَّمْعِ حَزَنًا اَلَّا يَجِدُوْا مَا يُنْفِقُوْنَ ﴿٩٢﴾

ونه بر آنانکه چون بیایند پیش تو تا سواری دهی ایشان را گوئی نمی یابم آنچه سوارکنم شمارا برآن باز گردند وچشم های ایشان روان باشد باشك بجهت اندوه که نمی یابند آنچه خرج کنند (٩٢) .

اِنَّمَا السَّبِيْلُ عَلَى الَّذِيْنَ يَسْتَاْذِنُوْنَكَ وَهُمْ اَغْنِيَآءُ رَضُوْا بِاَنْ يَّكُوْنُوْا مَعَ الْخَوَالِفِ وَطَبَعَ اللّٰهُ عَلٰى قُلُوْبِهِمْ فَهُمْ لَا يَعْلَمُوْنَ ﴿٩٣﴾

جزاین نیست که راه عتاب برآنان ست که دستوری می طلبند ازتو وایشان توانگرانند راضی شدند بآنکه باشند بازنان پس مانده ومُهر نهاد خدا بردلهای ایشان پس ایشان نمی فهمند (٩٣) .

يَعْتَذِرُوْنَ اِلَيْكُمْ اِذَا رَجَعْتُمْ اِلَيْهِمْ ؕ قُلْ لَّا
تَعْتَذِرُوْا لَنْ نُّؤْمِنَ لَكُمْ قَدْ نَبَّاَنَا اللّٰهُ مِنْ اَخْبَارِكُمْ ؕ وَ
سَيَرَى اللّٰهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُوْلُهٗ ثُمَّ تُرَدُّوْنَ اِلٰى عٰلِمِ الْغَيْبِ
وَالشَّهَادَةِ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُوْنَ ﴿٩٤﴾

عذرخواهی کنند پیش شما چون بازآئید بسوی ایشان بگوعذرخواهی مکنید باورنکنیم سخن شمارا هرآئینه آگاه ساخته است خدامارا به بعض خبرهای شما وخواهد دیدخدا ورسول او عمل شمارا (یعنی دردنیا) سپس بازگردانیده شوید بسوی عالم الغیب وآشکار پس خبردهدشمارا بآنچه میکردید (٩٤) .

سَيَحْلِفُوْنَ بِاللّٰهِ لَكُمْ اِذَا انْقَلَبْتُمْ اِلَيْهِمْ لِتُعْرِضُوْا عَنْهُمْ ؕ
فَاَعْرِضُوْا عَنْهُمْ ؕ اِنَّهُمْ رِجْسٌ ۡ وَّمَاْوٰىهُمْ جَهَنَّمُ ۚ جَزَآءًۢ بِمَا
كَانُوْا يَكْسِبُوْنَ ﴿٩٥﴾

سوگند خواهند خورد بخدا پیش شما چون بازآئید بسوی ایشان تا روبگردانید ازایشان پس شما روبگردانید ازایشان هرآئینه ایشان پلیداند وجای ایشان دوزخ است سزای آنچه میکردند(٩٥) .

يَحْلِفُوْنَ لَكُمْ لِتَرْضَوْا عَنْهُمْ ۚ فَاِنْ تَرْضَوْا عَنْهُمْ فَاِنَّ اللّٰهَ
لَا يَرْضٰى عَنِ الْقَوْمِ الْفٰسِقِيْنَ ﴿٩٦﴾

سوگند میخورند برای شما تا رضا مند شوید ازایشان پس ا گر رضامند شوید ازایشان هرآئینه خدا رضامند نشود ازگروه فاسقان (٩٦) .

اَلْاَعْرَابُ اَشَدُّ كُفْرًا وَّنِفَاقًا وَّاَجْدَرُ اَلَّا يَعْلَمُوْا
حُدُوْدَ مَآ اَنْزَلَ اللّٰهُ عَلٰى رَسُوْلِهٖ ؕ وَاللّٰهُ عَلِيْمٌ حَكِيْمٌ ﴿٩٧﴾

صحرانشینان سخت تراندرکفرو نفاق[1] وسزاوار تراند بآنکه ندانندا‌حکام شریعتی را که نازل کرده است خدا برپیغامبرخود وخدا دانای درست کاراست (٩٧) .

وَمِنَ الْاَعْرَابِ مَنْ يَّتَّخِذُ مَا يُنْفِقُ مَغْرَمًا وَّيَتَرَبَّصُ
بِكُمُ الدَّوَآئِرَ ؕ عَلَيْهِمْ دَآئِرَةُ السَّوْءِ ؕ وَاللّٰهُ
سَمِيْعٌ عَلِيْمٌ ﴿٩٨﴾

وازاعراب کسی هست که تاوان می‌شمارد چیزی را که خرج می‌کند وانتظارمی کشد درحق شما مصائب را برایشان باد مصیبتِ بد وخدا شنوای داناست (٩٨) .

وَمِنَ الْاَعْرَابِ مَنْ يُّؤْمِنُ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَيَتَّخِذُ

وازاعراب کسی هست که ایمان می آرد

(١) یعنی به نسبت اهل شهر .

مَا يُنْفِقُ قُرُبٰتٍ عِنْدَ اللّٰهِ وَصَلَوٰتِ الرَّسُوْلِ ؕ اَلَآ اِنَّهَا قُرْبَةٌ لَّهُمْ ؕ سَيُدْخِلُهُمُ اللّٰهُ فِيْ رَحْمَتِهٖ ؕ اِنَّ اللّٰهَ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿٩٩﴾

بخدا وروزآخر ومی شمارد چیزی را که خرج می کند سبب قربت نزد خدا ووسیلهٔ دعای نیك پیغامبر آ گاه باش هر آئینه وی قربتست ایشان را داخل خواهد کرد ایشان را خدا دررحمت خود هرآئینه خداآمرزندهٔ مهربان است (۹۹) .

وَالسّٰبِقُوْنَ الْاَوَّلُوْنَ مِنَ الْمُهٰجِرِيْنَ وَالْاَنْصَارِ وَالَّذِيْنَ اتَّبَعُوْهُمْ بِاِحْسَانٍ ۙ رَّضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمْ وَرَضُوْا عَنْهُ وَاَعَدَّ لَهُمْ جَنّٰتٍ تَجْرِيْ تَحْتَهَا الْاَنْهٰرُ خٰلِدِيْنَ فِيْهَآ اَبَدًا ؕ ذٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيْمُ ﴿١٠٠﴾

وسبقت کنندگان نخستین ازمهاجران وانصار وآنانکه پیروی ایشان کردند به نیکوکاری خوشنود شد خدا ازین جماعت وایشان خوشنود شدندازوی وآماده ساخت برای ایشان بوستانهائی که میرود زیرآن جویها جاویدان آنجاهمیشه، این ست پیروزی بزرگ (۱۰۰) .

وَمِمَّنْ حَوْلَكُمْ مِّنَ الْاَعْرَابِ مُنٰفِقُوْنَ ؕ وَمِنْ اَهْلِ الْمَدِيْنَةِ ؔ مَرَدُوْا عَلَى النِّفَاقِ ۫ لَا تَعْلَمُهُمْ ؕ نَحْنُ نَعْلَمُهُمْ ؕ سَنُعَذِّبُهُمْ مَّرَّتَيْنِ ثُمَّ يُرَدُّوْنَ اِلٰى عَذَابٍ عَظِيْمٍ ﴿١٠١﴾

ازآنانکه دوروبر شمایند ازاعراب منافقانند وبعضی ازاهل مدینه خوی نفاق دارند تونمی دانی ایشان را ماميدانيم ایشان را عذاب خواهیم دادایشانرا دوبار(۱) سپس بازگردانیده شوند بسوی عذاب بزرگ (۱۰۱) .

وَاٰخَرُوْنَ اعْتَرَفُوْا بِذُنُوْبِهِمْ خَلَطُوْا عَمَلًا صَالِحًا وَّاٰخَرَ سَيِّئًا ؕ عَسَى اللّٰهُ اَنْ يَّتُوْبَ عَلَيْهِمْ ؕ اِنَّ اللّٰهَ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿١٠٢﴾

ودیگران هستند که اقرار کردند بگناهان خود آمیخته اند عمل نیك را باعمل دیگرکه بَدَست، نزدیك ست که خدا برحمت متوجه شود برایشان هرآئینه خداآمرزندهٔ مهربانست (۱۰۲) .

خُذْ مِنْ اَمْوَالِهِمْ صَدَقَةً تُطَهِّرُهُمْ وَتُزَكِّيْهِمْ بِهَا وَصَلِّ

بگیرازاموال ایشان زکوٰة راتاپاك سازی ایشان را وبابرکت کنی ایشان را بآن

(۱) یعنی درمیان مسلمانان ذلیل شوند ودراموال واولاد آفات بینند .

عَلَيْهِمْ ۖ إِنَّ صَلَوٰتَكَ سَكَنٌ لَّهُمْ ۗ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿١٠٣﴾

ودعای خیر کن برای ایشان هرآئینه دعای تــو سبــب آرامــش است ایشــان را وخــدا شنوای داناست (١٠٣) .

أَلَمْ يَعْلَمُوٓا أَنَّ اللَّهَ هُوَ يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِۦ وَيَأْخُذُ
الصَّدَقَٰتِ وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿١٠٤﴾

آیاندانسته اند که خدا اوست که توبه قبول می‌کند ازبندگان خود ومیگیرد صدقات را وآنکه خدااوست توبه پذیرندهٔ مهربان (١٠٤) .

وَقُلِ اعْمَلُوا فَسَيَرَى اللَّهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُۥ وَالْمُؤْمِنُونَ ۖ
وَسَتُرَدُّونَ إِلَىٰ عَٰلِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَٰدَةِ فَيُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ
تَعْمَلُونَ ﴿١٠٥﴾

وبگوعمل کنید پس زود خواهد دید خدا ورسول او ومومنان عمل شمارا و زود بازگردانیده خواهید شد بسوی دانندهٔ پنهان و آشکار پس خبردهد شمارا بآنچه می‌کردید (١٠٥) .

وَءَاخَرُونَ مُرْجَوْنَ لِأَمْرِ اللَّهِ إِمَّا يُعَذِّبُهُمْ وَإِمَّا يَتُوبُ عَلَيْهِمْ ۗ
وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿١٠٦﴾

ودیگران اند موقوف داشته شده برفرمان خدا یااین ست که عذاب دهدایشان را یابرحمت متوجه شودبرایشان وخدادانای درست کاراست (١٠٦) .

وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مَسْجِدًا ضِرَارًا وَكُفْرًا وَتَفْرِيقًۢا بَيْنَ
الْمُؤْمِنِينَ وَإِرْصَادًا لِّمَنْ حَارَبَ اللَّهَ وَرَسُولَهُۥ مِن
قَبْلُ ۚ وَلَيَحْلِفُنَّ إِنْ أَرَدْنَآ إِلَّا الْحُسْنَىٰ ۖ وَاللَّهُ يَشْهَدُ
إِنَّهُمْ لَكَٰذِبُونَ ﴿١٠٧﴾

وازایشان آنانند که ساخته اند مسجدی برای زیان رسانیدن وبجهت کفر وبرای تفرقه افگندن میان مسلمانان وکمین گاه ساختن برای آنانکه جنگ کرده اند باخداو رسول او پیش ازین والبته سوگند خورند که نخواسته ایم مگرخصلت نیك را وخــدا گــواهــی میــدهــد کــه ایشــان دروغگویانند[1] (١٠٧) .

لَا تَقُمْ فِيهِ أَبَدًا ۚ لَّمَسْجِدٌ أُسِّسَ عَلَى التَّقْوَىٰ مِنْ أَوَّلِ يَوْمٍ

مایست آنجاهرگز ، هرآئینه مسجدی که

---

(١) مترجم گوید جماعتی ازمنافقان مسجدی ساخته بودند به نیت فاسد تاتفریق مسلمین باشدو کمینگاه کافران خدای تعالی بهدم آن امر فرمود والله اعلم .

اَحَقُّ اَنْ تَقُوْمَ فِيْهِ ۚ فِيْهِ رِجَالٌ يُّحِبُّوْنَ اَنْ يَّتَطَهَّرُوْا ۚ وَاللّٰهُ يُحِبُّ الْمُطَّهِّرِيْنَ ﴿١٠٨﴾

بنياد نهاده شده است برنيت تقوى ازروزاوّل بهترست كه بايستى درآن، آنجامردانى اند كه دوست ميدارند كه پاك شوند وخدا دوست ميدارد پاك شوندگان را (١٠٨) .

اَفَمَنْ اَسَّسَ بُنْيَانَهٗ عَلٰى تَقْوٰى مِنَ اللّٰهِ وَرِضْوَانٍ خَيْرٌ اَمْ مَّنْ اَسَّسَ بُنْيَانَهٗ عَلٰى شَفَا جُرُفٍ هَارٍ فَانْهَارَ بِهٖ فِيْ نَارِ جَهَنَّمَ ۗ وَاللّٰهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظّٰلِمِيْنَ ﴿١٠٩﴾

آيا كسى كه بنياد نهاد عمارت خودرا برترس ازخدا وخوشنودى اوبهترست ياآنكه بنياد نهاده است عمارت خودرا بركنارهٔ زمينِ رودخوردهٔ درحال افتادن پس افتادباصَاحب خوددرآتش دوزخ وخدا راه نمى نمايد گروه ستمگاران را[1] (١٠٩) .

لَا يَزَالُ بُنْيَانُهُمُ الَّذِيْ بَنَوْا رِيْبَةً فِيْ قُلُوْبِهِمْ اِلَّآ اَنْ تَقَطَّعَ قُلُوْبُهُمْ ۗ وَاللّٰهُ عَلِيْمٌ حَكِيْمٌ ﴿١١٠﴾

هميشه باشد عمارت ايشان كه بناكرده اند[2] سبب شك دردلِ ايشان مگرآنكه پاره پاره شوددلهاى ايشان وخدا داناى درست كاراست (١١٠) .

اِنَّ اللّٰهَ اشْتَرٰى مِنَ الْمُؤْمِنِيْنَ اَنْفُسَهُمْ وَاَمْوَالَهُمْ بِاَنَّ لَهُمُ الْجَنَّةَ ۗ يُقَاتِلُوْنَ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ فَيَقْتُلُوْنَ وَيُقْتَلُوْنَ ۫ وَعْدًا عَلَيْهِ حَقًّا فِي التَّوْرٰىةِ وَالْاِنْجِيْلِ وَالْقُرْاٰنِ ۗ وَمَنْ اَوْفٰى بِعَهْدِهٖ مِنَ اللّٰهِ فَاسْتَبْشِرُوْا بِبَيْعِكُمُ الَّذِيْ بَايَعْتُمْ بِهٖ ۗ وَذٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيْمُ ﴿١١١﴾

هرآئينه خداخريده است ازمسلمانان جانهاى ايشان ومالهاى ايشان را بعوض آنكه ايشان را باشد بهشت، جنگ مى‌كنند درراه خدا پس مى كشند وكشته مى‌شوند وعدهٔ لازمى است برخدا ثابت درتورات وانجيل وقرآن وكيست وفاكننده تر بعهدخويش از خدا پس شادمان باشيد باين فروختن خود كه

(١) عمارت ساختن بر اساس تقوى كنايت است ازاخلاص دراعمال وعمارت شاختن بركنارهٔ رودخورده كنايت ازرياوعُجب دراعمال والله اعلم .

(٢) يعنى مسجد ضرار .

معامله کردید بآن واین است پیروزی بزرگ (١١١) .

اَلتَّآئِبُوْنَ الْعٰبِدُوْنَ الْحٰمِدُوْنَ السَّآئِحُوْنَ الرّٰكِعُوْنَ
السّٰجِدُوْنَ الْاٰمِرُوْنَ بِالْمَعْرُوْفِ وَالنَّاهُوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ
وَالْحٰفِظُوْنَ لِحُدُوْدِ اللّٰهِ ۗ وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِيْنَ ﴿١١٢﴾

ایشان توبه کنندگانند، عبادت کنندگانند، حمد گویندگانند، سفرکنندگانند درراه خدا، رکوع وسجده کنندگانند، فرمایندگانند بکارپسندیده ومنع کنندگانند ازناپسندیده و نگاه دارندگانند احکام خدا را ومژده دِه مسلمانان را (١١٢) .

مَا كَانَ لِلنَّبِيِّ وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا اَنْ يَّسْتَغْفِرُوْا
لِلْمُشْرِكِيْنَ وَلَوْ كَانُوْٓا اُولِيْ قُرْبٰى مِنْۢ بَعْدِ
مَا تَبَيَّنَ لَهُمْ اَنَّهُمْ اَصْحٰبُ الْجَحِيْمِ ﴿١١٣﴾

روانبُوَد پیغامبررا و نه مسلمانان را که طلب آمرزش کنند برای مشرکان اگر چه خویشاوند باشند بعدازآنکه ظاهر شد ایشان را که آنگروه اهل دوزخ اند (١١٣).

وَمَا كَانَ اسْتِغْفَارُ اِبْرٰهِيْمَ لِاَبِيْهِ اِلَّا عَنْ مَّوْعِدَةٍ
وَّعَدَهَآ اِيَّاهُ ۚ فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهٗٓ اَنَّهٗ عَدُوٌّ لِّلّٰهِ تَبَرَّاَ مِنْهُ ۗ
اِنَّ اِبْرٰهِيْمَ لَاَوَّاهٌ حَلِيْمٌ ﴿١١٤﴾

ونبودآمرزش خواستن ابراهیم برای پدرخود مگربخاطر وعده ای که کرده بود باوی پس چون روشن شد برای ابراهیم که وی دشمن خداست بیزار شد از وی هرآئینه ابراهیم دردمند بُردباربود (١١٤) .

وَمَا كَانَ اللّٰهُ لِيُضِلَّ قَوْمًاۢ بَعْدَ اِذْ هَدٰىهُمْ حَتّٰى
يُبَيِّنَ لَهُمْ مَّا يَتَّقُوْنَ ۗ اِنَّ اللّٰهَ بِكُلِّ شَيْءٍ
عَلِيْمٌ ﴿١١٥﴾

وهرگز نیست که خداگمراه کند قومی را[۱] بعد ازآنکه هدایت نموده باشدایشان را تاآنکه واضح سازد برایشان آنچه از وی پرهیزکنند هرآئینه خدا بهر چیزداناست[۲] (١١٥) .

(١) یعنی درحساب‌گمراهان نمی شمارد قومی را .

(٢) یعنی تاپیغامبر نه آید تبلیغ نکند معذوراند فتح .

إِنَّ اللّٰهَ لَهٗ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ۚ يُحْيٖ وَيُمِيْتُ ۚ
وَمَا لَكُمْ مِّنْ دُوْنِ اللّٰهِ مِنْ وَّلِيٍّ وَّلَا نَصِيْرٍ ﴿١١٦﴾

هرآئينه خدا ويراست پادشاهى آسمان هاوزمين زنده مى كند و مى ميراند ونيست شمارا بجزوى هيچ كارسازى وياری دهنده ای (١١٦) .

لَقَدْ تَّابَ اللّٰهُ عَلَى النَّبِيِّ وَالْمُهٰجِرِيْنَ وَالْاَنْصَارِ
الَّذِيْنَ اتَّبَعُوْهُ فِيْ سَاعَةِ الْعُسْرَةِ مِنْۢ بَعْدِ مَا
كَادَ يَزِيْغُ قُلُوْبُ فَرِيْقٍ مِّنْهُمْ ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ ۚ اِنَّهٗ
بِهِمْ رَءُوْفٌ رَّحِيْمٌ ۙ ﴿١١٧﴾

هرآئينه برحمت متوجه شد خدا برپيغامبر وآن مهاجران وانصار كه پيروى وى كردند دروقت تنگ دستى بعدازآنكه نزديك بود كه منحرف شود دلهاى‌گروهى ازايشان بازبرحمت متوجه شد برايشان هرآئينه وى برايشان بخشايندۀ مهربان است (١١٧) .

وَّعَلَى الثَّلٰثَةِ الَّذِيْنَ خُلِّفُوْا ۚ حَتّٰۤى اِذَا ضَاقَتْ عَلَيْهِمُ
الْاَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ وَضَاقَتْ عَلَيْهِمْ اَنْفُسُهُمْ وَظَنُّوْۤا اَنْ
لَّا مَلْجَاَ مِنَ اللّٰهِ اِلَّاۤ اِلَيْهِ ۚ ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ لِيَتُوْبُوْا ۚ اِنَّ
اللّٰهَ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيْمُ ﴿١١٨﴾

وبرآن سه كس كه موقوف داشته شدند تاآنكه تنگ شد برايشان زمين باوجود فراخى آن وتنگ شدبرايشان جانهاى ايشان ودانستند كه پناهى نيست ازخدا مگر بسوى اوبازخدا برحمت متوجه شدبرايشان تاايشان رجوع كنند[١] هرآئينه خدا توبه پذيرندۀ مهربانست (١١٨) .

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوا اتَّقُوا اللّٰهَ وَكُوْنُوْا مَعَ الصّٰدِقِيْنَ ﴿١١٩﴾

اى مسلمانان بترسيد ازخدا وباشيد باراست‌گويان (١١٩) .

مَا كَانَ لِاَهْلِ الْمَدِيْنَةِ وَمَنْ حَوْلَهُمْ مِّنَ الْاَعْرَابِ
اَنْ يَّتَخَلَّفُوْا عَنْ رَّسُوْلِ اللّٰهِ وَلَا يَرْغَبُوْا بِاَنْفُسِهِمْ عَنْ
نَّفْسِهٖ ۚ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ لَا يُصِيْبُهُمْ ظَمَاٌ وَّلَا نَصَبٌ
وَّلَا مَخْمَصَةٌ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ وَلَا يَطَـُٔوْنَ مَوْطِئًا يَّغِيْظُ
الْكُفَّارَ وَلَا يَنَالُوْنَ مِنْ عَدُوٍّ نَّيْلًا اِلَّا كُتِبَ لَهُمْ بِهٖ

لايق نبُوَد اهل مدينه را وآنانراكه حوالى ايشانند ازاعراب كه بازپس مانند ازهمراهىِ رسولِ خدا ونه آنانكه رغبت كنند درحفظ خويش اعراض كرده ازذاتِ رسول خدا اين بسبب آنست كه نمى رسدبايشان تشنگى ونه رنج ونه‌گرسنگى

(١) يعنى بمقام قريب .

عَمَلٌ صَالِحٌ ۗ إِنَّ اللّٰهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ﴿١٢٠﴾

درراهِ خدا وننهندگامی بر جائی که بخشم آرد کافران را وبدست نمی آرند ازدشمن هیچ دست آوردی مگرنوشته شودبرای ایشان بسبب آن عمل صالح هرآئینه خدا ضائع نمی‌کند مزدنیکوکاران را (١٢٠) .

وَلَا يُنْفِقُوْنَ نَفَقَةً صَغِيْرَةً وَّلَا كَبِيْرَةً وَّلَا يَقْطَعُوْنَ وَادِيًا اِلَّا كُتِبَ لَهُمْ لِيَجْزِيَهُمُ اللّٰهُ اَحْسَنَ مَا كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ﴿١٢١﴾

وخرج نمی کنند هیچ خرجی چه اندك وچه بسیار وطی نمی کنند هیچ میدانی را مگرنوشته شود برای ایشان عمل صالح تاجزا دهدایشان را خداپاداش نیکوترین آنچه می کردند (١٢١) .

وَمَا كَانَ الْمُؤْمِنُوْنَ لِيَنْفِرُوْا كَآفَّةً ۚ فَلَوْلَا نَفَرَ مِنْ كُلِّ فِرْقَةٍ مِّنْهُمْ طَآئِفَةٌ لِّيَتَفَقَّهُوْا فِي الدِّيْنِ وَلِيُنْذِرُوْا قَوْمَهُمْ اِذَا رَجَعُوْٓا اِلَيْهِمْ لَعَلَّهُمْ يَحْذَرُوْنَ ﴿١٢٢﴾

وممکن نیست مومنان را که برآیند[1] همه یك جا پس چرا بیرون نیآید ازهر جمعی ازایشان چند کس تادانشمند شوند دردین و تا بیم دهند قوم خودرا چون بازآیند بسوی ایشان بُوَد که ایشان بترسند[2] (١٢٢) .

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا قَاتِلُوا الَّذِيْنَ يَلُوْنَكُمْ مِّنَ الْكُفَّارِ وَلْيَجِدُوْا فِيْكُمْ غِلْظَةً ۗ وَاعْلَمُوْٓا اَنَّ اللّٰهَ مَعَ الْمُتَّقِيْنَ ﴿١٢٣﴾

ای مسلمانان جنگ کنید بآنانکه نزدیك شمایند ازکافران وبایدکه کافران بیابند درشمادرشتی را وبدانید که خدا بامتقیان است (١٢٣) .

وَاِذَا مَآ اُنْزِلَتْ سُوْرَةٌ فَمِنْهُمْ مَّنْ يَّقُوْلُ اَيُّكُمْ زَادَتْهُ هٰذِهٖٓ اِيْمَانًا ۚ فَاَمَّا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا فَزَادَتْهُمْ اِيْمَانًا وَّهُمْ يَسْتَبْشِرُوْنَ ﴿١٢٤﴾

وچون فرودآورده شود سوره ای پس ازمنافقان کسی هست که می‌گوید درحق کدام یك ازشما افزوده است این سوره ایمان را امّااهل ایمان پس بتحقیق افزوده است درحق ایشان ایمان را

(١) یعنی به طلب علم .

(٢) یعنی طلب علم دین فرض کفایه است .

وایشان شادمان می شوند (١٢٤) .

وَاَمَّا الَّذِيْنَ فِيْ قُلُوْبِهِمْ مَّرَضٌ فَزَادَتْهُمْ رِجْسًا اِلٰى رِجْسِهِمْ وَمَاتُوْا وَهُمْ كٰفِرُوْنَ ﴿١٢٥﴾

واما آنانکه دردلهای ایشان بیماریست پس افزوده است درحق ایشان پلیدی را همراه پلیدی ایشان ومُردند وایشان کافربودند (١٢٥) .

اَوَلَا يَرَوْنَ اَنَّهُمْ يُفْتَنُوْنَ فِيْ كُلِّ عَامٍ مَّرَّةً اَوْ مَرَّتَيْنِ ثُمَّ لَا يَتُوْبُوْنَ وَلَا هُمْ يَذَّكَّرُوْنَ ﴿١٢٦﴾

آیانمی بینند که ایشان سزاداده می‌شوند درهرسال یك بار یادوبار[1] بازتوبه نمی کنند ونه ایشان پندمی‌گیرند (١٢٦) .

وَاِذَا مَآ اُنْزِلَتْ سُوْرَةٌ نَّظَرَ بَعْضُهُمْ اِلٰى بَعْضٍ هَلْ يَرٰىكُمْ مِّنْ اَحَدٍ ثُمَّ انْصَرَفُوْا صَرَفَ اللّٰهُ قُلُوْبَهُمْ بِاَنَّهُمْ قَوْمٌ لَّا يَفْقَهُوْنَ ﴿١٢٧﴾

وچون فرودآورده شود سوره ای[2] نظرکنند بعض ایشان به بعضی باشرمندگی وگویدآیا می بیند هیچ کس شمارا؟ پس بازگردند[3]، بازگردانیده است خدادلهای ایشان را بسبب آنکه ایشان‌گروهی هستند که نمی دانند (١٢٧) .

لَقَدْ جَآءَكُمْ رَسُوْلٌ مِّنْ اَنْفُسِكُمْ عَزِيْزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيْصٌ عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِيْنَ رَءُوْفٌ رَّحِيْمٌ ﴿١٢٨﴾

به تحقیق ای مسلمانان آمده است به شما پیغامبری ازقبیله شما دشوارست بروی رنج شما حریص است برهدایت شما به مسلمانان بخشاینده مهربان است (١٢٨) .

فَاِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ حَسْبِيَ اللّٰهُ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيْمِ ﴿١٢٩﴾

پس اگر بازگردند بگوبس است مراخدا، هیچ معبود برحقی نیست بجزوی، بروی توکل کردم واوخداوندِ عرش بزرگ است[4] (١٢٩) .

---

(١) یعنی باامراض ومصائب .

(٢) یعنی سوره ای که دروی بیان نفاق ایشان باشد .

(٣) یعنی بخانه های خود .

(٤) یعنی چنانکه قادرست عرش رانگاه می دارد و ترا نیز نگاه می دارد ازشرِ کافران ومنافقان .